

Tustgets, creflis e biscuits, – momas, pastinas e petinas

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **Ils Rumantschs han nundumbraivels plets per quai ch'ìls Tudestgs numnan «Guezli». Mintga regiun posseda agens terms.** L'anr ha dumandà pli che ventg personas tge plets per «Guezli» ch'els dovrian en lur vischnancas. Qua il resultat: In pitschen viadi culinar-linguistic dal Lucmagn enfin en Val Müstair.

En Surselva

A Curaglia e Platta fan las dunnas da preschent «creflis». Sch'ins banduna Medel e vegn ora Mustér sa numnan ils creflis tuttenina «mams». Era en Val

Tujetsch dovran ins il pled «creflis».

Ina pasta tut speziala ston ins avair a Rabiis, Cumpadials e Surrein. Là sa numnan ils creflis e mams numnadamain «tustgets». Ma gia a Trun na metess nagin pli tustgets sin maisa, sch'i vegn visitas: A Trun vegn – sco a Mustér – servì «mams».

A Rueun fan ins lura puspè «creflis» sco era a Vattiz, a Vella ed a Vrìn.

Grischun central

Ils «tustgets» en il Grischun central ston esser aparti loms. Els vegnan numnadamain numnads «momas». Quai tuna era in zitg, sco sch'insatgi discurress cun ina

bucca plaina. A Stierva dian ins schizunt «mumas».

Las dunnas da Brinzauls fan «momas da pasta» e quellas da Lantsch «mumas da Nadal». Il pled «petinas» vegn era duvrà dad ina u l'autra famiglia.

Ad Alvagni obtengan las visitas «pettas da Nadal» ed ad Alvaschagn datti simplamain «biscuits». A Sur perencunter fan ins «biscots».

Engiadina e Müstair

En l'Engiadin'Ota dovran ins il pled la «papà». A S-chanf vegn magari ditg «biscutins». A Zerneu u Valchava fan ins durant l'advent «grassins». En autras regiuns èn ils «grassins» dentant sulet ils «Mailänderlis».

L'Engiadina Bassa enconuscha las «pastinas» d'advent. Ed en Val Müstair vegn fatg «papas».

Bellas expressiuns per pastizarias chattan ins era en il cudesch cumpletà «La padella» da *Cilgia Nogler-Pedrun*. L'autura inditgescha là recepts per «favettas», «grassins», «fusins», «crocants» e «püglinas da Sent». Quai èn dentant tut plets specifics ch'ins po duvrar be per in biscutin spezial.

Il curt viadi tras la Rumanstschia è gia a fin. Probabel dessi anc intginas autras expressiuns rumantschas. Ma per il moment, laschaina ils plets e giavischain be pli in bun appetit.

E tar il DRG?

Avant che far la retschertga en singulas vischnancas è l'anr s'infurmada tar il Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG) ed ha dumandà, sch'i existia là ina racolta da plets per il term «Guezli». *Kuno Widmer* è sa mess a la tscherntga ed ha stuì constatar: Il material ch'ins ha recaltgà durant las retschertgas orales en ils onns 1906 fin 1920 è memia pauc specific e precis. Ils redactors dal DRG da pli baud han dumandà a moda

generala sunter «Schleckerwerk» u «Leckereien». Per quests terms han ils infurmants numnà p. ex.: dultschergnems (Breil), giavelets (Curaglia), mambien (Dardin), docschigns (Mulegns), magliaretsch (Scuol), mandlas zücheradas (Lavin).

Ins po supponer che la glieud ch'è vegnida interrogada enturn il 1910 n'era puncto dultschergnems e grassins anc betg uschè pupragnada sco ozendi.

